

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 18.2.2009
KOM(2009) 68 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS

**budjettivallan käyttäjälle yleisestä talousarviosta katettavien takauksien käytöstä –
tilanne 30. kesäkuuta 2008**

SEK(2009) 159

KOMISSION KERTOMUS

**budjettivallan käyttäjälle yleisestä talousarviosta katettavien takauksien käytöstä –
tilanne 30. kesäkuuta 2008**

SEK(2009) 159

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto ja katettujen toimien luonne.....	4
2.	Tapahtumat viimeisimmän, 31. joulukuuta 2007 annetun kertomuksen jälkeen.....	4
3.	Unionin talousarviosta katettavat riskit.....	5
3.1.	Riskin määrittely	5
3.2.	Jäsenvaltioihin liittyvät riskit	6
3.3.	Yhteisön ulkopuolisiin maihin liittyvät riskit	8
3.4.	Unionin talousarviosta katettu yleinen riski.....	9
3.5.	Riskien kehitys	9
4.	Maksujen laiminlyönti, talousarviotakaustoimet ja maksurästit.....	11
4.1.	Maksut kassavaroista	11
4.2.	Unionin talousarviosta suoritettut maksut.....	11
4.3.	Maksut ulkosuhteisiin liittyville hankkeille perustetusta takuurahastosta.....	11
5.	Ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahasto	11
5.1.	Takaisinperityt määrät.....	11
5.2.	Varat.....	11
5.3.	Tavoitesumma	11
6.	Riskien arviointi: Tärkeimmistä EU:n lainatoimista hyötävien yhteisön ulkopuolisten maiden talouksien tila	12
6.1.	Johdanto	12
6.2.	Ehdokasmaat	12
6.3.	Mahdolliset ehdokasmaat.....	13

1. JOHDANTO JA KATETTUJEN TOIMIEN LUONNE

Tämä kertomus esitetään varainhoitoasetuksen 130 artiklan nojalla. Mainitun artiklan mukaan komissio *laatii Euroopan parlamentille ja neuvostolle kaksi kertaa vuodessa kertomuksen talousarviosta tehdyistä takauksista ja niihin liittyvistä riskeistä*¹. Sitä täydennetään komission yksiköiden valmisteluasiakirjalla, jossa esitetään yksityiskohtaiset taulukot ja selitykset, jäljempänä 'liite'².

Euroopan unionin talousarviosta, jäljempänä 'unionin talousarvio', katettavat riskit liittyvät erityyppisiin lainananto- ja takaustoimiin, jotka voidaan jakaa kahteen ryhmään:

- makrotaloudellisiin tarkoituksiin³ myönnetty Euroopan yhteisöjen lainat (yhteisön ulkopuolisille maille myönnetty makrotaloudellinen rahoitusapu) ja yhdessä Bretton Woods instituutioiden kanssa maksutaseiden tukemiseen tarkoitettut lainat muille kuin EMU:n jäsenvaltioille, joilla on siirtymävaiheen ongelmia; ja
- mikrotaloudellisiin tarkoituksiin myönnetty lainat (Euratomin lainat ja ennen kaikkea Euroopan investointipankin (EIP) myöntämä ulkoinen rahoitus⁴). Ulkosuhteisiin liittyvien hankkeiden takuurahasto, jäljempänä 'rahasto'⁵, on kattanut nämä toimet vuodesta 1994 lähtien. Rahasto perustettiin muun muassa rajoittamaan talousarviovaikutuksia, joita syntyy unionin talousarviosta yhteisön ulkopuolisissa maissa taattujen lainanantotoimien takaussuorituksista (jos maasta on tullut jäsenvaltio, riski katetaan kokonaisuudessaan unionin talousarviosta). Jos rahaston varat eivät riitä, turvaudutaan unionin talousarvioon.

Takuurahaston perustamisesta vuonna 1994 annettua neuvoston asetusta, jäljempänä 'rahastoasetus'⁶, muutettiin ensimmäisen kerran vuonna 1999. Neuvosto muutti asetusta toistamiseen vuonna 2004. Muutoksen seurauksena toimia ei enää kateta rahastosta, jos yhteisön ulkopuolisesta maasta tulee jäsenvaltio. Yhteisön jäsenvaltioille myöntämät tai takaamat lainat katetaan suoraan unionin talousarviosta.

2. TAPAHTUMAT VIIMEISIMMÄN, 31. JOULUKUUTA 2007 ANNETUN KERTOMUKSEN JÄLKEEN

Makrotaloudellisen rahoitusavun tai Euratomin lainoja ei nostettu vuoden 2008 ensimmäisellä puoliskolla.

Uusi 22 miljoonan suuruinen Yhdysvaltain dollarin Euratomin laina nostettiin lokakuussa 2008.

¹ Edellinen kertomus talousarviosta katettavien takauksien käytöstä ja tilanteesta 31. joulukuuta 2007 löytyy viitteillä KOM(2008) 451 ja SEC(2008) 2249.

² SEC(2008) [...].

³ Makrotaloudellista rahoitusapua voidaan myös antaa yhteisön ulkopuolisille maille myönnettävinä avustuksina. Lisätietoja makrotaloudellisesta rahoitusavusta on komission kertomuksissa KOM(2008)590 ja SEC(2008)2504.

⁴ EIP:n valtuuksia koskevat tiedot ovat liitteen taulukossa A1, ja viittaukset oikeusperustoihin luetellaan liitteen taulukossa A4.

⁵ Viimeisin rahaston toimintaa koskeva kertomus, ks. KOM(2006) 695 "Kertomus takuurahaston toiminnasta" ja liitteenä oleva komission yksiköiden valmisteluasiakirja (SEC(2006) 1460).

⁶ Neuvoston asetusta (EY, Euratom) N:o 2728/94, annettu 31 päivänä lokakuuta 1994, takuurahaston perustamisesta ulkosuhteisiin liittyville hankkeille (EYVL L 293, 12.11.1994, s. 1).

EIP oli sopinut yhteensä 1 884 miljoonan euron suuruisista vuosia 2007–2013 koskevan yleisen valtuuden mukaisista rahoitustoimista (neuvoston päätös 2006/1016/EY). Maksuja suoritettiin 911 miljoonaa euroa, josta 286 miljoonaa euroa vuosien 2007–2013 uuden yleisen valtuuden mukaisesti.

Olisi huomattava, että parlamentin nostaman kanteen vuoksi yhteisöjen tuomioistuin kumosi 6. marraskuuta 2008 neuvoston päätöksen 2006/1016/EY, koska sitä ei ollut hyväksytty asianmukaisen oikeusperustan nojalla. Kumotessaan päätöksen tuomioistuin määräsi, että ”pätöksen vaikutukset pysytetään Euroopan investointipankin sellaisen rahoituksen osalta, joka on toteutettu, kunnes kahdentoista kuukauden kuluessa tämän tuomion julistamispäivästä on tullut voimaan uusi päätös, joka on tehty asianmukaisen oikeusperustan eli sekä perustamissopimuksen 179 että 181 a artiklan nojalla”. Komissio valmistelee parhaillaan tätä asiaa koskevaa ehdotusta Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

3. UNIONIN TALOUSARVIOSTA KATETTAVAT RISKIT

3.1. Riskin määrittely

Unionin talousarviosta katettavat riskit johtuvat taattujen toimien jäljellä olevasta pääomasta ja koroista.

Jos maksuvelvollisuus laiminlyödään, toimet katetaan rahastosta, kun ne liittyvät yhteisön ulkopuolisiin maihin (73 % takuiden kokonaismäärästä 30. kesäkuuta 2008), ja suoraan unionin talousarviosta, jos mukana on jäsenvaltioita (lopun 27 % takuiden kokonaismäärästä liittyy lainoihin, jotka myönnetään jäsenvaltioiden hankkeisiin tai jotka hyödyttävät tällaisia hankkeita). Se, että huomattava osuus taatuista lainoista liittyy jäsenvaltioihin, johtuu viimeaikaisista laajentumiskierroksista. Lainoista johtuvat riskit siirretään rahastoasetuksen 1 artiklan 3 kohdan mukaisesti rahastolta unionin talousarvioon, kun maasta tulee jäsenvaltio.

Unionin talousarviosta (joko suoraan tai rahaston kautta) katettavia riskejä on tässä kertomuksessa arvioitu kahdella eri menetelmällä:

- Lasketaan kyseisiin toimiin liittyvä jäljellä olevan pääoman kokonaismäärä (kertynyt korko mukaan luettuna) tiettyinä päivinä. Tällä menetelmällä voidaan arvioida unionin talousarviosta katettava riski tiettyinä päivinä.
- Lasketaan enimmäismäärä, jonka yhteisö maksaisi varainhoitovuonna, jos maksujen laiminlyönnit koskisivat kaikkia taattuja lainoja. Tämä on niin sanottu talousarvioon liittyvä lähestymistapa eli lasketaan unionin talousarviosta katettava vuotuinen riski⁷.

⁷ Tässä laskentamenetelmässä otetaan huomioon ainoastaan erääntyneet maksut, ei koko lainakantaa, jota maksujen laiminlyönnit koskevat (ks. myös liitteen 1 kohta).

Taulukko 1: Katettu kokonaislainakanta 30. kesäkuuta 2008 (milj. euroa)

	Jäljellä oleva pääoma	Kertynyt korko	Yhteensä	%
<u>Jäsenvaltiot*</u>				
Makrotaloudellinen rahoitusapu	196	5	201	1 %
Euratom	435	9	444	3 %
EIP	3 976	36	4 012	23 %
<u>Jäsenvaltiot yhteensä*</u>	4 606	51	4 657	27 %
<u>Yhteisön ulkopuoliset maat</u>				
Makrotaloudellinen rahoitusapu	534	13	547	3 %
Euratom	39	1	40	<1 %
EIP	11 729	128	11 857	69 %
<u>Yhteisön ulkopuoliset maat yhteensä</u>	12 302	142	12 444	73 %
Yhteensä	16 908	193	17 101	100 %
* Tämä riski katetaan suoraan unionin talousarviosta, ja se kattaa Bulgarian ja Romanian, jotka liittyivät EU:hun 1. tammikuuta 2007.				

Liitteen taulukoista A1, A2, A3 ja A4 löytyy muita tietoja kyseisistä jäljellä olevista määristä, erityisesti enimmäismääristä, maksetuista määristä ja takuuasteista.

Unionin talousarviosta katettava jäljellä olevan pääoman ja korkojen kokonaismäärä supistui hieman 122 miljoonalla eurolla 17 101 miljoonaan euroon verrattuna tilanteeseen 31. joulukuuta 2007.

3.2. Jäsenvaltioihin liittyvät riskit

Jäsenvaltioihin liittyvät nykyiset riskit johtuvat ennen jäseneksi liittymistä myönnettyistä lainoista.

Vuoden 2008 jälkipuoliskolla jäsenvaltioihin liittyvä unionin talousarviosta katettava riski on suuruudeltaan 378 miljoonaa euroa. Taulukosta 2 käy ilmi, että jäljellä olevassa määrässä Bulgaria ja Romania ovat ensimmäisellä ja toisella sijalla.

Taulukko 2: Jäsenvaltioiden sijoittuminen unionin talousarviosta katettavan enimmäisriskin suhteen vuoden 2008 jälkipuoliskolla (miljoonaa euroa)

Sijoittuminen	Maa	2008	%
1	Romania	116,7	30,8 %
2	Bulgaria	91,9	24,3 %
3	Tšekki	45,2	11,9 %
4	Puola	42,3	11,2 %
5	Slovakia	32,5	8,6 %
6	Slovenia	19,1	5,0 %
7	Unkari	18,1	4,8 %
8	Kypros	4,8	1,3 %
9	Latvia	3,7	1,0 %
10	Liettua	3,3	0,9 %
11	Viro	0,6	0,1 %
12	Malta	0,3	0,1 %
	Yhteensä	378,3	100,0 %

Jäsenvaltioihin liittyvät riskit koskevat kaikkia kahden viimeisimmän laajentumiskierroksen jäsenvaltioita, joiden lainojen juoksuajat kestävät aina vuoteen 2031 saakka.

3.3. Yhteisön ulkopuolisiin maihin liittyvät riskit

Vuoden 2008 jälkipuoliskolla rahastosta katetaan yhteisön ulkopuolisiin maihin liittyvä, 571 miljoonan euron enimmäisriski. Jäljempänä on lueteltu kymmenen maata, joiden kokonaislainakanta on suurin. Näiden maiden osuus oli 79 prosenttia rahastosta katetusta riskistä vuonna 2008. Maiden taloudellista tilannetta arvioidaan ja kommentoidaan jäljempänä 6 kohdassa.

Taulukko 3: Kymmenen yhteisön ulkopuolista maata, jotka ovat merkittävimmät rahastosta katettavan enimmäisriskin suhteen vuoden 2008 jälkipuoliskolla (miljoonaa euroa)			
Sijoittuminen	Maa	2008	% enimmäisriskistä
1	Turkki	158,4	21,8 %
2	Egypti	91,7	12,6 %
3	Tunisia	64,6	8,9 %
4	Marokko	64,4	8,9 %
5	Libanon	55,0	7,6 %
6	Etelä-Afrikka	46,8	6,4 %
7	Serbia	29,4	4,0 %
8	Meksiko	20,5	2,8 %
9	Jordania	20,4	2,8 %
10	Kroatia	20,3	2,8 %
Nämä 10 maata yhteensä		571,3	78,7 %

Rahastosta katetaan 57 maan taatut lainat, joiden juoksuajat kestävät aina vuoteen 2038 saakka. Maakohtaiset tiedot esitetään liitteen taulukossa A2.

3.4. Unionin talousarviosta katettu yleinen riski

Unionin talousarviosta katetaan vuoden 2008 jälkipuoliskolla yhteensä 1 104 miljoonaa euroa (kyseisellä ajanjaksolla erääntyvät määrät). Jäsenvaltioiden osuus on 34 prosenttia (ks. taulukko A2 liitteessä).

3.5. Riskien kehitys

Jäsenvaltioihin liittyvien riskien pitäisi vähentyä tulevaisuudessa niiden jäsenvaltioille myönnettyjen Euratomin tai makrotaloudellisen rahoitusavun lainojen ja EIP:n taatun rahoituksen lainojen osalta, jotka maksetaan takaisin (ks. liitteessä olevassa 1.3 kohdassa kaavio A1).

Jäsenvaltioihin liittyvät kokonaisriskit kuitenkin kasvavat, kun keskipitkän ajan rahoitustukea (maksutaseiden tukemiseen tarkoitettut lainat) koskevaa yhteisön järjestelyä hyödynnetään. Kyseisen rahoitusjärjestelyn avulla voidaan myöntää lainoja yhdelle tai useammalla jäsenvaltiolle, jotka eivät ole vielä ottaneet käyttöön euroa ja joilla on vaikeuksia vaihtotaseensa kanssa tai joita kyseiset vaikeudet uhkaavat vakavasti. Unkarin kanssa allekirjoitettiin 6 500 miljoonan euron lainasopimus vuoden 2008 jälkipuoliskolla⁸.

Neuvosto tekee erillisen päätöksen kustakin yhteisön ulkopuolisille maille myönnettävästä makrotaloudellisen rahoitusavun lainasta. Makrotaloudellisen rahoitusavun myöntämisestä Libanonille 10 päivänä joulukuuta 2007 tehdyn neuvoston päätöksen 2007/860/EY mukaisesti myönnettävä rahoitusapu koostuu 50 miljoonan euron lainoista ja enintään 30 miljoonan euron avustuksista. Tarkoituksena on nyt, että laina nostetaan kahdessa yhtä suuressa erässä vuonna 2009. Euratomin lainanannolle jäsenvaltioille tai tietyille lainakelpoisille yhteisön ulkopuolisille maille (Venäjän federaatio, Armenia, Ukraina) on asetettu 4 miljardin euron enimmäismäärä, josta on jo käytetty noin 85 prosenttia. Jäljellä on noin 600 miljoonaa euroa. Lainanantoa Ukrainan K2R4:lle koskevan vuoden 2004 lainasopimuksen mukaisesti (83 miljoonan Yhdysvaltain dollarin suuruista lainanjärjestelysopimusta vastaava euromäärä) vuonna 2007 nostettiin 39 miljoonaa euroa. Kuten 2 kohdassa selvitetään, uusi 22 Yhdysvaltain dollarin erä nostettiin 10. lokakuuta 2008.

Edellinen EIP:n yleinen valtuus päättyi 31. heinäkuuta 2007. Kyseiseen päivään mennessä oli sovittu määristä, jotka vastaavat yhteensä 98 prosenttia valtuuden mukaisesta enimmäiskatosta (20 060 miljoonaa euroa – ks. taulukko A5 liitteessä). Edellisten EIP:n valtuuksien nojalla on yhä nostamatta yhteensä 6 774 miljoonaa euroa, josta 97 prosenttia liittyy edelliseen yleiseen valtuuteen⁹ ja pitäisi nostaa 10 vuoden kuluessa kyseisen valtuuden päättymisestä, sillä yhteisön takuu ei ole enää voimassa tämän jälkeen¹⁰.

Tärkein unionin talousarviosta tulevaisuudessa katettavaan riskiin vaikuttava tekijä on EIP:lle vuosien 2007–2013 koskevan yleisen valtuuden perusteella myönnetty yhteisön takuu. Yhteisön takuun enimmäismäärä on 65 prosenttia EIP:n rahoitustoimien puitteissa maksettujen lainojen ja myönnettyjen takausten kokonaismäärästä, josta on vähennetty takaisin maksetut määrät ja johon on lisätty kaikki lainoihin ja takauksiin liittyvät määrät. Enimmäismäärä on 27 800 miljoonaa euroa¹¹. Tämän valtuuden nojalla sovittiin 30. kesäkuuta 2008 yhteensä 3 761 miljoonan euron määrästä, josta 3 352 miljoonaa euroa on tällä hetkellä nostamatta (ks. liitteessä oleva taulukko A6).

Liitteessä olevassa 1.3 kohdassa olevassa kaaviossa A2 esitetään joitakin skenaarioita vuosia 2007–2013 koskevaa yleistä valtuutta edeltäneiden valtuuksien sekä vuosia 2007–2013 koskevaa yleisen valtuuden mukaisesta lainanannosta, sillä tämä lainananto vaikuttaa merkittävästi rahaston rahoittamiseen.

⁸ Latvia kääntyi marraskuussa 2008 EU:n puoleen saadakseen maksutasejärjestelyn mukaista avustusta.

⁹ Ks. liitteen 1.3 kohta.

¹⁰ Ks. EY:n ja EIP:n välillä 30. elokuuta / 2. syyskuuta 2005 allekirjoitetun oikaistun ja muutetun takaussopimuksen 1.06 artikla.

¹¹ Jaettu perusmäärään, jonka kiinteä enimmäismäärä on 25 800 miljoonaa euroa, ja valinnaiseen 2 000 miljoonan euron valtuuteen, josta neuvosto päättää.

4. MAKSUJEN LAIMINLYÖNTI, TALOUSARVIOTAKAUSTOIMET JA MAKSURÄSTIT

4.1. Maksut kassavaroista

Komissio käyttää kassavarojaan välttääkseen maksujen myöhästymisen ja siitä aiheutuvat varainhankinnan kustannukset silloin, kun velallisen maksu komissiolle myöhästyy¹².

4.2. Unionin talousarviosta suoritettut maksut

Talousarvion momentilta 01 04 01 ”Lainanannon yhteydessä annetut Euroopan yhteisön takaukset” ei pyydetty määrärahoja, sillä vuoden 2008 alkupuoliskolla ei tapahtunut maksujen laiminlyöntejä.

4.3. Maksut ulkosuhteisiin liittyville hankkeille perustetusta takuurahastosta

Jos yhteisön myöntämän tai takaaman lainan saajan (yhteisön ulkopuolisen maan) maksut myöhästyvät, suorittamatta jäänyt maksu katetaan rahastosta kolmen kuukauden kuluessa eräpäivästä¹³.

Rahastosta ei suoritettu maksuja vuoden 2008 alkupuoliskolla.

Argentiinan maksamatta olevat erääntyneet velat (viivästyskorot) olivat 1 718 493,12 Yhdysvaltain dollaria 30. kesäkuuta 2008. Rahaston on perittävä tästä määrästä takaisin 1 448 433,44 Yhdysvaltain dollaria (eli 918 823,54 euroa). Koska erotusta ei suoritettu rahastosta, se maksetaan EIP:lle.

5. ULKOSUHTEISIIN LIITTYVIEN HANKKEIDEN TAKUURAHASTO

5.1. Takaisinperityt määrät

Vuoden 2008 alkupuoliskolla ei tapahtunut takaisinperintää. Argentiinalta perittiin kuitenkin takaisin 1 448 433,44 Yhdysvaltain dollaria sakkokorkoa 12. joulukuuta 2008.

5.2. Varat

Rahaston nettovarat olivat 1 029 656 202,33 euroa 30. kesäkuuta 2008.

5.3. Tavoitesumma

Rahaston on saavutettava tarkoituksenmukainen taso (tavoitesumma), joksi on vahvistettu 9 prosenttia kustakin toimesta aiheutuvien jäljellä olevien pääomasitoumusten (kertyneillä koroilla lisätystä) kokonaismäärästä. Rahastoasetuksen mukainen rahaston varojen (1 029 656 202,33 euroa) ja jäljellä olevien pääomasitoumusten¹⁴ (12 443 426 701,62 euroa) suhde oli parantunut hieman 8,26 prosentista 31. joulukuuta 2007 8,29 prosenttiin 30. kesäkuuta 2008. Suhde lähenee 9 prosentin tavoitelukua, kun vuoden 2007 lopulla vuoden

¹² Ks. yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 94/728/EY, Euratom soveltamisesta 22 päivänä toukokuuta 2000 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1150/2000 12 artikla.

¹³ Tarkempia tietoja liitteen 1.4.3 kohdassa.

¹⁴ Kertyneet korot mukaan luettuina.

2009 alustavaan talousarvioesitykseen otetun 91,60 miljoonan euron siirto toteutetaan tammikuussa 2009.

Vuoden 2007 lopussa rahaston varat alittivat tavoitesumman. Neuvoston 30. tammikuuta 2007 hyväksymien, rahoitusjärjestelmää koskevien uusien sääntöjen¹⁵ mukaisesti vuoden 2009 alustavaan talousarvioesitykseen sisällytettiin 91,60 miljoonaa euroa ja sen lisäksi 500 000,00 euroa ulkoiseen arviointiin, joka suoritetaan neuvoston päätöksen 2006/1016/EY¹⁶ mukaisesti EIP:n ulkoisen valtuuden väliarvioinnissa.

6. RISKIEN ARVIOINTI: TÄRKEIMMISTÄ EU:N LAINATOIMISTA HYÖTYVIEN YHTEISÖN ULKOPUOLISTEN MAIDEN TALOUKSIEN TILA

6.1. Johdanto

Tässä kertomuksessa on tähän mennessä esitetty tietoja unionin talousarviosta katettavien riskien määrällisestä puolesta. Olisi kuitenkin myös arvioitava riskien laatu, joka riippuu toimen laajasta ja lainansaajien tilanteesta (ks. edellä 3.3 kohta). Maariskit esitetään taulukoissa, jotka sisältyvät erilliseen komission yksiköiden valmisteluasiakirjaan. Arvioinnista esitetään tiivistelmä kertomuksessa ja liitteessä niistä kymmenestä maasta, joista aiheutuu suurin vuotuinen riski unionin talousarviolle vuoden 2008 jälkipuoliskolla (ks. edellä 3.3 kohta), ja maista, joiden osalta vaikutus kohdistuu suoraan yhteisön talousarvioon (makrotaloudellinen rahoitusapu ja Euratomin lainat). Jäljempänä on ehdokasmaihin ja mahdollisiin ehdokasmaihin liittyvä analyysi.

6.2. Ehdokasmaat

Kroatiassa kokonaistuotannon kasvu oli 5,6 prosenttia vuonna 2007, kun vuonna 2006 kasvu oli 4,8 prosenttia. Kasvun pääasiallisena veturina oli yksityisen ja julkisen kulutuksen kiihtyminen, jota ruokki vahva mutta heikkenevä luotonannon kasvu, kertaluonteiset maksut eläkeläisille ja varojen käyttö ennen vaaleja. Talouskasvu hidastui vuositasolla 4,3 prosenttiin vuoden 2008 ensimmäisellä neljänneksellä, kun kulutuksen hidastuminen on tasapainottanut voimakkaampaa investointitoimintaa, erityisesti yksityisiä investointeja, mikä osittain johtuu yleisen liiketoimintaympäristön hienoisesta kehitymisestä. Vaihtotaseen alijäämä syveni 7,9 prosentista suhteessa BKT:hen vuonna 2006 8,7 prosenttiin vuonna 2007 ja vielä 9,6 prosenttiin vuoden 2008 maaliskuuhun ulottuneella kahdentoista kuukauden jaksolla, mikä johtui pääasiassa suuremmasta kauppataaseen vajeesta. Viimeksi mainittu johtui vahvasta kotimaisesta kysynnästä, hyödykkeiden ja energian korkeammista maailmanmarkkinahinnoista ja viennin hitaammasta kasvusta. Ulkomaiset suorat nettoinvestoinnit kasvoivat 33 prosenttia vuonna 2007 ja olivat 9,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, joten ne korvasivat runsaasti vaihtotaseen alijäämän. Ulkomainen bruttovelka jatkoi kasvuaan yrityssektorin kiihdyttäessä suoraa lainanottoaan. Julkisyhteisöt ja pankkiala puolestaan vähensivät ulkomaisen velan kantaa. Ulkomaisen velan bruttosuhde kasvoi vuoden 2006 lopun 85,5 prosentista suhteessa BKT:hen 88,9 prosenttiin vuoden 2007 lopussa.

Entisen Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa tuotannon kasvu kiihtyi huomattavasti noin 5 prosenttiin (reaalimääräisesti) vuonna 2007, kun se vuonna 2006 oli ollut 4 prosenttia.

¹⁵ Neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 89/2007, annettu 30 päivänä tammikuuta 2007 (EUVL L 22, 31.1.2007, s. 1).

¹⁶ EUVL L 414, 30.12.2006, s. 102.

Kasvu nojasi huomattavilta osin terästuotteiden vientiin ja yksityiseen kulutukseen. Vaihtotase heikkeni vuoden viimeisten kuukausien aikana lähes 3 prosentin alijäämään suhteessa BKT:hen vuoden 2007 lopussa. Ulkomaiset suorat bruttoinvestoinnit laskivat 4,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoden 2007 lopussa, sillä energia-alan yksittäinen yksityistämishanke oli nostanut ulkomaiset suorat investoinnit lähes 6 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2006. Velan varhainen takaisinmaksu pienensi maan ulkomaanvelan noin 50 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

Turkissa BKT:n vuosikasvu hidastui vuoden 2006 6,9 prosentista 4,5 prosenttiin vuonna 2007. Nopea inflaatio ja keskuspankin vuoden 2006 puolivälissä huomattavasti tiukentama rahapolitiikka hidastivat kotimaisen kysynnän kasvua. Vaihtotaseen alijäämä pysytteli vakaana lähes 6 prosentissa suhteessa BKT:hen. Ulkomaiset suorat bruttoinvestoinnit olivat 3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2007, ja noin kaksi kolmasosaa niistä kohdistui rahoitusalaan. Edellisvuonna maan ulkomaanvelka pieneni noin 2 prosenttiyksikköä 37 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoden 2007 loppuun mennessä. Samaan aikaan julkinen velka supistui vuoden 2006 46 prosentista 39 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Turkin pankit harjoittavat usein kansainvälistä varainhankintaa rahoittaakseen kotimaan lainanantoa, joten luotonannon maailmanlaajuisen kiristymisen vaikutusten odotetaan vähitellen näkyvän niissä.

6.3. Mahdolliset ehdokasmaat

Bosnia ja Hertsegovinassa kokonaistuotannon kasvu hidastui vuoden 2006 6,7 prosentista 6 prosenttiin vuonna 2007. Vuonna 2007 kauppataaseen alijäämän syveneminen vaikutti osaltaan siihen, että vaihtotaseen alijäämä kasvoi vuoden 2006 8,4 prosentista suhteessa BKT:hen 13,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2007. Vaihtotaseen alijäämä rahoitettiin kokonaisuudessaan ulkomaisilla suorilla nettoinvestoinneilla, kun huomattavat yksityistämishankkeet Serbitasavallassa (Република Српска) ja uusien investointihankkeiden suhteellisesti aiempaa parempi suorituskyky kasvattivat ulkomaiset suorat investoinnit 13,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Julkinen ulkomaanvelka väheni 18,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoden 2007 lopussa, ja koko ulkomaanvelka arvioidaan alle 50 prosentiksi suhteessa BKT:hen.

Serbiassa kokonaistuotanto kasvoi 7,5 prosenttia vuonna 2007. Vaihtotaseen alijäämä syveni 16 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun kauppataaseen alijäämä syveni ja nettomääräiset siirrot vähenivät. Ulkomaiset suorat nettoinvestoinnit vähenivät 5,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen, kun taas ulkomainen varainhankinta kasvoi 10,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Pääomavirtojen hidastuessa valuuttavarantojen kertyminen Serbian keskuspankkiin laski 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Serbian keskuspankin valuuttavarannot vastasivat vuoden lopussa 7,5 kuukauden tavara- ja palvelutuontia. Ulkomaanvelkaa oli 62 prosenttia suhteessa BKT:hen, sillä yksityissektorin ulkomaanvelka oli 41 prosenttia ja julkisen sektorin 21 prosenttia suhteessa BKT:hen vuoden 2007 lopussa.

Montenegrossa talouskasvu oli BKT-arvioiden mukaan vahvaa eli 8 prosenttia vuoden 2008 alkupuoliskolla, mikä johtui pääasiassa palveluista tuotantopuolella ja yksityisestä kulutuksesta kysyntäpuolella. Vaihtotaseen alijäämä syveni jyrkästi 39 prosenttiin suhteessa BKT:hen, sillä kauppataaseen alijäämä oli huomattava ja varsinkin vienti seisahtui. Ulkomaiset suorat investoinnit vähenivät hieman vuoden 2008 alkupuoliskolla, ja ulkomaiset suorat nettoinvestoinnit supistuivat näin ollen 22 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Julkinen velka kasvoi 33,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen kotimaisen velkaantuneisuuden lisääntyessä. Julkisen ulkomaanvelan osuus sitä vastoin väheni vuositason 17,5 prosenttiin suhteessa

BKT:hen, kun monenvälisille velkojille suoritettiin takaisinmaksuja julkisen talouden hyvän toteutuman ansiosta.